

RECHTSPRAAK

KLM is niet verplicht bij reorganisatie en overtolligheid van cabinepersoneel het ‘last in first out’-principe toe te passen op grond van een veertig jaar in de cao opgenomen bepaling. Zo’n regeling is sinds de invoering van de WWZ een kwestie van onderhandelen. Partijen zijn sinds 2015 niet tot overeenstemming gekomen.

Feiten

De Vereniging Nederlands Cabinepersoneel (hierna: VNC) behartigt de belangen van het bij haar aangesloten cabinepersoneel. Zij is sinds jaar en dag als vakbond partij bij de cao die door de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (hierna: KLM) voor haar cabinepersoneel wordt afgesloten. In de voordien geldende cao, die eind 2014 afliep, stond in artikel 4.3 een bepaling over overtolligheid met daarin een zogenoemd ‘last in first out’-principe (hierna: lifo-principe), waarbij geldt dat al het cabinepersoneel als één groep wordt aangemerkt. Op grond van de Wet werk en zekerheid (WWZ) is afwijking van het afspiegelingsbeginsel in geval van collectief ontslag sinds 2015 alleen toegestaan als een dergelijke afwijking is overeengekomen bij cao en als bij cao ook een ontslagcommissie is ingesteld. Cao-partijen waren zich vanaf 2015 ervan bewust dat de cao moest worden aangepast om het lifo-principe, dat afwijkt van het wettelijk systeem, te kunnen behouden. VNC heeft meermalen voorgesteld daartoe het nodige in de cao te regelen, maar KLM heeft dit op de agenda voor de langere termijn weten te plaatsen. Uiteindelijk is hierover niets geregeld. Op 20 december 2019 is overeenstemming bereikt over de KLM Cabine CAO 2019-2022, eveneens zonder nadere afspraken over het lifo-principe of het instellen van een ontslagcommissie. Als gevolg van de uitbraak van het Covid-19-virus verkeert KLM in ongekend zwaar weer. KLM en de vakbonden zijn in overleg getreden over een reorganisatieplan. Overtolligheid van cabinepersoneel maakt onderdeel uit van de besprekingen. Het overleg is gestokt vanwege verschil van mening tussen de VNC en KLM over de vraag of KLM het lifo-principe moet toepassen wanneer het komt tot collectieve ontslagen. De VNC stelt hiertoe – samengevat weergegeven – dat KLM bij de komende reorganisatie moet vasthouden aan het lifo-principe, zoals sinds jaar en dag opgenomen in de cao.

Oordeel

Het instellen van een ontslagcommissie en daarmee toepassing van het lifo-principe is geen formaliteit, waaraan KLM als goed werkgever in redelijkheid haar medewerking niet kan weigeren. KLM heeft voldoende aannemelijk gemaakt dat zij bij toepassing van het lifo-principe meer mensen zal moeten ontslaan om eenzelfde bezuiniging te bereiken en dat dit

zal leiden tot een onevenwichtige samenstelling van het cabinepersoneel, omdat dan vooral de jongere werknemers op het laagste functieniveau voor ontslag in aanmerking komen. KLM heeft er dus een wezenlijk belang bij om zich tegen hantering van dit principe te verzetten. Daar komt bij dat het lifo-beginsel ooit is opgenomen, omdat senioriteit in de luchtvaart alleen binnen dezelfde maatschappij geldt. Wie overstapt naar een andere maatschappij moet daar onderaan beginnen. Bij de huidige wereldwijde crisis in de luchtvaart lijkt overstappen naar een andere maatschappij echter weinig reëel. Anders dan de VNC meent, gaat het dus niet om een leemte in de cao waarin de rechter zou kunnen voorzien, maar om een onderwerp dat de cao-partijen op een gegeven moment hebben laten liggen en waarover zij dus alsnog zullen moeten onderhandelen. KLM heeft te kennen gegeven dat zij daarbij openstaat voor afspraken die afwijken van het afspiegelingsbeginsel. Er is geen aanleiding om aan te nemen dat KLM niet alsnog met de VNC zal overleggen zodat een veroordeling om het bepaalde in artikel 4.3 na te komen niet nodig is. Bij deze stand van zaken is er ook geen grond om KLM te verbieden het afspiegelingsbeginsel of een variant daarop toe te passen. De VNC heeft veel werk gemaakt van het feit dat bij de vliegers wel een ontslagcommissie is ingesteld en een 'last in first out'-regeling zal worden toegepast, maar dat komt eenvoudig omdat de Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers daarover direct in 2015 wél afspraken met KLM heeft weten te maken. Dat voor de vliegers wel het lifo-beginsel zal worden toegepast, levert voor KLM dan ook geen verplichting op om dat ook te doen bij het cabinepersoneel.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 30-06-2020

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2020:3192

Zaaknummer: C/13/685477 / KG ZA 20-528

Rechters: A.J. Beukenhorst en M. van Walraven

Advocaten: E.L. Pasma, J.M. van Slooten, I. Nelissen en S.E. Wierenga-Heintz

Wetsartikelen: 7:669 BW en 7:671a BW